

Pesti Sándor

A POLGÁRI KORMÁNYZÁS ÉVEI ELÉ

Eljött a pillanat, amire a polgári oldal – és kitüntetetten értelmiségi hátszaga – 8 éve várt: a Fidesz nagyon erős legitimitációval, alkotmányozó többséggel, egyedül alakíthat kormányt, programja megvalósításában nem köti semmilyen koalíciós kényszer.

Ne firtassuk most, hogy a választási sikerben mekkora része van a Fidesz politizálásának, illetve a kormányon lévők gyenge teljesítményének, a Gyurcsány-korszaknak, az egykori miniszterelnök személyiségének, a kormányzati működés szétzilálásának, a sok hazugságnak, trükközésnek, az őszödi beszédnek, az ország külföld előtti hitelvesztésének, az egymást követő megszorító csomagoknak, a koalíció felbomlásának, a rengeteg korrupciós botránynak, a világgazdasági válságnak stb. Egyébként is úgy gondolom, hogy ezeket a tényezőket lehetetlen egzakt módon szétszálazni, érdemes őket dialektikus egységben szemlélni.

Mindenesetre azt tényként leszögezhetjük, hogy sikerre vezetett a kérlelhetetlen, mindent tagadó, rendkívül leegyszerűsített és kataton módon ismételt kommunikációs elemekre építő, populista elemekkel átszótt, és a jövőről igen kevés konkrétumot eláruló orbáni politika. Ennek ellenére továbbra is úgy gondolom, hogy ez a fajta politizálás nem tett jót a magyar (és azon belül a polgári) politikai kultúrának, politikai gondolkodásnak, politikai kommunikációnak. Csak remélni tudom, hogy mindezzel Orbán Viktor és a Fidesz más vezetői is tisztában vannak, és a stratégiai cél elérése, a magyar posztkommunista baloldal térdre kényszerítése után mindent megtesznek ennek kijavítása, hosszabb távú orvoslása érdekében.

A továbbiakban azt fejttem ki, hogy az egyes területeken miket tartok az új kormány előtt tornyosuló legfontosabb teendőknél.

Az ellenzékhez fűződő viszony

Az nyilvánvaló, hogy a Fidesz (legalább) 4 éven keresztül az MSZP és a Jobbik kettős szorításában kénytelen kormányozni. Megkönnyíti azonban a dolgát, hogy ennek a két, egymástól nagyon távol álló politikai erőnek még egyes, ad hoc ügyekben is rendkívül nehéz lesz együttműködnie (azzal együtt is, hogy a parlamentbe bekerülve a Jobbik valamilyen szintű domesztikálódása valószínűsíthető). Úgy vélem, az ország számára jóval több pozitívummal, mint negatívummal jár az SZDSZ és az MDF kiesése a parlamentből, és várható eltűnése a magyar politikából (még akkor is, ha előbbi párt programjának egyes elemei az MSZP-ben és az LMP-ben, mentalitása pedig a Jobbikban él tovább).

A Fidesznek a két nagyobb ellenzéki párthoz való viszonyulását illetően nyilván sok függ ezen pártok jövőbeli szerepfelfogásától. Az események dinamikájából következtet-

ve az valószínűsíthető, hogy a padlóra került MSZP jó ideig el lesz foglalva belső válságával, hatalmi harcaival, sebei nyalogatásával és a kibontakozás útjának megtalálásával (a lengyel baloldal is ezt teszi már hosszú évek óta). Az erős középpártként parlamentbe kerülő Jobbik pedig vélhetően vérszemet kapva a Fidesz minden konstruktivitást mellőző, ádáz ellenzéke lesz, 4 év múlva már valóban reális célnak gondolva a választások megnyerését.

Ezen várható fejlemények tükrében pedig a következő ciklusban a magyar politikát a legutóbbi időkig leginkább meghatározó politikai törésvonal, a kommunizmus–antikommunizmus törésvonal szerepe jelentősen háttérbe szorul, az igazi ellentétek egészen más problémák mentén fognak megjelenni. Ami persze nem feltétlenül jelenti azt, hogy ezen viták kevésbé lesznek hevesek, és azt sem, hogy nincs semmi közük az 1990 előtti időszakhoz.

Mindenesetre a Jobbik további erősödésének leghatékonyabb akadálya, ha a Fidesz jól és tisztességesen kormányoz. (Ebből a szempontból is előnyös egyébként az SZDSZ–nek mint a Jobbik–politika egyik motiváló erejének eltűnése.) Történelmi tapasztalat ugyanis, hogy a magyar népre tartósan nem jellemző a radikalizmusra, szélsőségekre való hajlam. Várható továbbá, hogy hamarosan a Jobbikon belül is megjelennek a – minden szélsőséges–radikális pártot előbb–utóbb elérő – hatalmi harcok, a „forradalom felfalja gyermekeit”. Egy esetleges újabb, még mélyebb világgazdasági válságot leszámítva a legnagyobb kockázati tényezőt e téren (is) a romaprobléma további eszkalálódása jelenti.

A közélet megtisztítása, a korrupció elleni küzdelem

Ezen a területen az első lépés nyilvánvalóan az kell legyen, hogy a Fidesz beváltja ígéreteit, és – szigorúan jogállami keretek között – mindent megtesz az elmúlt évek korrupciógyanús ügyeinek felgöngyölítése és a bűnösök igazságszolgáltatás kezére juttatása érdekében.

Ennél is sokkal fontosabb azonban, hogy radikálisan szakítson elődei gyakorlatával. A kormányzati és pártvezetés éberem őrködjön a különböző pozíciókat betöltő funkcionáriusok erkölcsi tisztaságán, vaskézzel törjön le minden tudomására jutott korrupciós kísérletet és toroljon meg minden már megvalósított korrupciót. Függetlenül attól, hogy az milyen szinten történik és kiket érint. Biztató lehet ebből a szempontból a képviselőjelöltek alapos meghallgatása, remélhetően így az erkölcsileg alkalmatlan elemeket is sikerült kiszűrni (aggályos viszont, és egyben mutatja a mai politika szűk merítési bázisát, hogy a püspökladányi körzetben a botrányos parlamenti bekiabálásáról elhíresült polgármesternél nem sikerült alkalmasabb jelöltet találni).

Arra pedig gondolni sem merek, hogy a Fidesz folytatja az eddigi kormányok – nyílt titokként kezelt – gyakorlatát a közpénzek pártpénzekké konvertálását illetően. Ahhoz, hogy még a gyanú árnyéka se vetülhessen a pártra, mindenképpen végre kell hajtani néhány fontos jogszabály-módosítást. Mindenekelőtt rendezni kell végre a pártfinanszírozás kérdését, sokkal átláthatóbbá, ellenőrizhetőbbé téve azt, különösen kampányok

idején. Ehhez jó alapot ad a Transparency International és a Freedom House által elkészített koncepció, sajnálatos, hogy a Fidesz ezt nem támogatta. Mindenesetre a kétharmados többség birtokában ma már akadály nélkül beépíthetők a törvénybe a pártjavaslatai: a kereskedelmi médiumokban való hirdetés és a közérdekű tájékoztatás álarcába bújtatott kormánypropaganda megtiltása.

Legalább ilyen fontos az egyébként az évek során gyakran módosított közbeszerzési törvény és csődtörvény laikus számára is nyilvánvaló kiskapuinak a becsukása, melyekről nehezen képzelhető el, hogy csupán a kormányzati tisztviselők és az országgyűlési képviselők dilettantizmusának a következményei.

A bérekre rakódó közterhek elkerülhetetlen csökkentése mellett folytatni, sőt fokozni kell az utóbbi évek – bizonyos részsikereket is felmutató – törekvéseit a gazdaság kifehéritése érdekében. Az eddigi eszközök mellett (az APEH és a többi illetékes hatóság megerősítése, vagyonosodási vizsgálatok, összehangolt ellenőrzési akciók, adókat, járulékokat érintő jogszabályváltozások) fontos lenne mindent megtenni az offshore cégeken keresztül – legálisan és illegálisan – a hazai adózás alól kivont jövedelmek minimalizálására. Tisztában vagyok vele, hogy az offshore-probléma generális rendezése csak átfogó nemzetközi szabályozás keretében lehetséges (ami minimum G20 szintet jelent), de a legtöbb hazai szakértő szerint a magyar kormány és parlament sem merítette még ki az összes rendelkezésére álló eszközt.

Meg lehetne fontolni továbbá egy, általam a Burger Kingben látott gyakorlat törvénybe iktatását: ha bármely áru vagy szolgáltatás igénybevétele esetén a vásárló nem kap számlát, ne legyen köteles azt kifizetni. Esetleg kötelezni is lehetne arra az elárúsító helyeket, vendéglátó-ipari egységeket és egyéb szolgáltató intézményeket, hogy ezt a törvényi helyet nyilvánosan függesszék ki.

Természetesen illúzió Magyarországon – akár hosszú távon is – a gazdaság teljes kifehéritését várni, következetes, határozott kormányzati politikával azonban itt valóban százmilliárdos nagyságrendű bevételnövekedést lehet elérni (ezzel párhuzamosan persze nem kevés kisvállalkozás tönkremenésével is számolni kell).

Részen szintén a közélet tisztaságát, részben a társadalmi igazságosságot szolgálja az állami, önkormányzati intézmények, cégek vezetői juttatásainak, menedzserszerződésinek nyilvánossága, és az e téren tanúsított önmérséklet.

Gazdaság

A magyar gazdaság legfontosabb problémái, sőt az azokra adott stratégiai válaszok jelentős részének tekintetében elég nagyfokú konszenzus van a szakértők és a meghatározó politikai erők között. Ezek közé tartozik a szigorú, következetes és hiteles költségvetési gazdálkodás, amely hosszabb távon az adósság után fizetendő kamatterhek jelentős csökkenéséhez is elvezet; a gazdaság fellendítése érdekében a bérekre rakódó közterhek további jelentős csökkentése; a foglalkoztatás radikális növelése, új munkahelyek teremtetése, a segélyezéssel szemben aktív munkaerő-piaci eszközök alkalmazása, valamint

az inaktív válni valószínűségeinek további szigorítása által; a gazdasági fejlettség területi és strukturális egyenlőtlenségeinek csökkentése, utóbbival kapcsolatban a kis- és középvállalkozások fokozott támogatása, akár a multik rovására is (itt azonban fontos az árnyalt megközelítés, az általános multiellenesség kerülése, az egyes projektek számára adott támogatásokat, kedvezményeket egyenként és igen alaposan, minden szempontot mérlegelve kell megítélni); a kutatás-fejlesztésre szánt direkt és indirekt ösztönzők jelentős emelésével annak elősegítése, hogy hazánkban nőjön a magas hozzáadott értéket előállító, kvalifikált munkaerőt igénybevevő termelés.

Több jobboldali barátom e téren hangoztatott aggályaival szemben én üdvözlöm azt a tényt, hogy a magyar jobboldalnak olyan vezére van, aki – a piacgazdaság, a kapitalizmus melletti többszöri egyértelmű kiállása mellett – nem kritikátlanul piacpárti (de nem is etatista), és minden, ellenzékben hangoztatott populista frázissal együtt, őszintén szíven viseli a nehéz anyagi körülmények között élő néptömegek (ha úgy tetszik, a plebejusok) sorsát, attól sem riadván vissza, hogy olykor a tőke természetében rejlő profitmaximalizáló törekvéseit állami-kormányzati eszközökkel zabolázza meg. Egy politikus szájából – különösen az elmúlt évek világgazdasági jelenségei után – nem tartom demagógiának azt sem, hogy különbséget tesz a termelő és a spekulatív tőke között (még ha ez a distinkció kétségtelenül rosszlelkű reminiszcenciákat is ébreszthet egyesekben).

Ehhez képest meglepő volt az a heves ellenállás, amit a Fidesz az értékalapú ingatlanadóval szemben tanúsított – mégpedig nem csupán annak a parlament által elfogadott változatával, hanem magával az elvvel is. Ez ugyan vélhetően nemcsak a konkrét kérdésnek szólt, hanem beleilleszkedett a párt mindent – és különösen mindenfajta adóemelés – tagadó általános stratégiájába, ezek után azonban – belátható időn belül legalábbis – komoly hitelvesztés nélkül lehetetlen bevezetni. Amiért nagy kár, hiszen ez egy olyan adónem lett volna, amely úgy szolgálja a társadalmi igazságosságot és a közteherviselés érvényesítését, hogy közben nincs teljesítmény-visszatartó hatása. Ráadásul a költségvetésnek jelenlegi állapotában az a néhány tízmilliárd is nagyon jól jött volna.

Humánszféra

A magyar társadalom előtt álló súlyosabb probléma kétségkívül a lakosság immáron 1980 óta tartó folyamatos fogyása, a kevés születendő gyermek. Ez középtávon a népesség elöregedéséhez, az aktívak–inaktívak már jelenleg is igen kedvezőtlen arányának végzetes megbillenéséhez (esetleg többszázézer fős idegen munkaerő betelepítésének szükségességéhez) vezethet, hosszú távon pedig a nemzet fennmaradását veszélyezteti.

A népesség csökkenése és elöregedése ugyan a civilizációs fejlődés elkerülhetetlen velejárójának tűnik, és fő oka épp a jóléti társadalmak kialakulása, mégsem nevezhető paradoxonnak az az állítás, hogy ezen folyamat korlátozásának legfőbb eszközei ma már éppen hogy a gyermekek megszületéséhez és felneveléséhez nyújtott különböző anyagi ösztönzők. Mégpedig elsősorban az aktív, dolgozni akaró, gyermekeit iskolába járató

családok számára. Emellett nagyon fontos a probléma súlyának tudatosítása, a pozitív példák felmutatása a társadalom számára a politika, a média és a véleményformáló elitk részéről.

A polgári kormányzással véget ér az elmúlt évek öncélú, aufklerista módon végrehajtott, legtöbbször mindenféle koherenciát, átgondoltságot nélkülöző, gyakran több kárt, mint hasznot hajtó, máskor pedig csupán a retorika szintjén megnyilvánuló reformjainak időszaka. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a legtöbb területen ne lenne szükség jelentős változtatásokra.

Az egészségügyben talán a legfontosabb teendő az ott dolgozók vészesen csökkenő létszámának stabilizálása, az orvosok, ápolók nagyobb megbecsülése, ezáltal elvándorlásuk korlátozása és utánpótlásuk garantálása. Valószínűleg nem takarítható meg a fekvőbeteg-ellátás racionalizálása sem. Kevesebb, de jobban felszerelt kórházra van szükség, párhuzamosan a betegutak jelenlegi kaotikus rendszerének rendbetételével és a mentőszolgálat korszerűsítésével. Nagyon fontos továbbá a prevencióra, egészségmegőrzésre fordított energia és pénz növelése, akár anyagi ösztönző eszközök igénybevételével is (például a szűrővizsgálatokon való rendszeres részvétel esetén járulékfizetési kedvezmény). Bármilyen nehéz helyzetben van az ország, az egészségügyből minden további forráskivonás a szó szoros értelmében életveszélyes.

A közoktatás területén a legfontosabb teendő a Magyar Bálint minisztersége idején bevezetett, komoly károkat okozó doktriner liberális intézkedések visszavonása, amit a Fidesz oktatáspolitikusai már megígértek. Rendezni kell továbbá a jelenleg számos ellentmondással, igazságtalansággal terhelt érettségi-felvételi rendszer körüli problémákat.

A felsőoktatásban – személyes tapasztalataim és meggyőződésem szerint – már évek óta túlképzés folyik. Részben a piac sem tud felszívni ennyi diplomást (persze ez nem minden szakra igaz), részben pedig egy társadalomban egész egyszerűen nincs ennyi diplomára alkalmas ember – legalábbis ha nem akarjuk teljesen devalválni a felsőoktatási diploma fogalmát és értékét. Elsősorban az arra valóban méltó, magas színvonalú oktatást és kutatást folytató egyetemeket kell támogatni, és a jelenleg is számos, nem egyszer megdöbbentő – az anyagi és a humán infrastruktúra területén egyaránt tetten érhető – hiányossággal küzdő, a jogszabályokat sorozatosan megszegő, megkerülő intézmények egy részét meg kell szüntetni. (E téren egyébként a kormány mellett igen nagy a Magyar Akkreditációs Bizottság felelőssége.) Ettől persze még üdvözlendő törekvés a minél nagyobb számú külföldi hallgató hazánkba csábítása. Komoly revízióra szorul a bolognai rendszer hazai meghonosítása is.

A hallgatói önfinanszírozás valamilyen formájának általánossá tételére az elmúlt években a Fidesz által képviselt egyértelmű elutasítás miatt kevés az esély, pedig e mellett komoly elvi és gyakorlati érvek is felhozhatók.

A Fidesz prominensei régóta hangoztatják, hogy mindennek az alfája és ómegája a foglalkoztatottak létszámának növelése, új munkahelyek teremtése, és a segélyezés további visszaszorításával párhuzamosan az aktivitásra ösztönző munkaerő-piaci eszközök alkalmazása. Ez a gazdaság fellendítése mellett segítené egy erős magyar középosztály meg-

teremtését, amely ösztönzőleg hatna a szegény néprétegek felemelkedésére is („polgárok és plebejusok szövetsége”). Ehhez kapcsolódik a vidéki gazdatársadalom megerősítése, és egyáltalán a vidéki Magyarország, a falu fellendítése, vagy legalább további hanyatlásának megállítása. Ismerve a leendő miniszterelnök ez iránti mély elköteleződését, nincs két-ségem afelől, hogy ennek érdekében az új kormány mindent el fog követni.

Szinte minden alrendszer érint a – népességfogyás mellett – a magyar társadalom előtt tornyosuló legsúlyosabb probléma, a romaprobléma. A kérdés teljeskörű, mindenki számára megnyugtató megoldásával kapcsolatban magam meglehetősen szkeptikus vagyok, amit alátámasztanak a jelentős kulturális különbségek és a demográfiai trendek. Azonban a probléma elfogadható szinten történő kezeléséhez is a jelenleginél összehasonlíthatatlanul nagyobb energiára, odafigyelésre és pénzre van szükség.

A fő kitörési pontokat illetően ma már konszenzus van a szakemberek és a politikai erők körében: a minél korábban elkezdett, közösségben történő nevelés-oktatás, illetve a munkaerőpiacra történő bekerülés és bentmaradás elősegítése. Ezen célok elérésének konkrét módjairól, eszközeiről, technikáiról persze komoly viták zajlanak, a problémához való közelítést, a lényegét illetően azonban itt is kirajzolódik a józan többség álláspontja (a kisebbséget e téren a doktriner liberálisok és a szélsőjobb alkotják). Újra és újra hangsúlyozni kell, hogy a többség meghatározó felelőssége mellett megkerülhetetlen ezen a területen a roma kisebbség – és különösen a ma még rendkívül vékony roma értelmiség – felelőssége.

Az új kormánytól várható – és a polgári oldal el is várja – a kultúra nemzeti jellegének erősítése, a népi kultúra fokozott támogatása, a nemzeti identitás erősítése, és a keresztény értékrend – a kultúra szűken értelmezett területén túlmutató – képvisellete, preferálása. Vigyázni kell azonban ezek túlzott, felülről jövő erőltetésével, a társadalom torkán való erőszakos lenyomásával. Úgy látom azonban, ilyen veszély nem áll fenn, a Fidesz tanult az 1998–2002 között e téren elkövetett hibákból és az azóta eltelt időszak tapasztalataiból.

Itt térek ki arra, hogy korunkban a nemzeti identitás és a nemzeti összetartozás megerősítésében kiemelkedő szerepe van a sportnak, azon belül is a csapatsportoknak, és mindenekelőtt a legnépszerűbb labdarúgásnak. Számos európai és Európán kívüli példát lehetne hozni ennek alátámasztására (a legismertebb és legnagyobb visszhangot kiváltó talán a német). Tudomásul kell venni, hogy napjainkban a baloldali gondolkodású emberek és általában az ún. egyszerű emberek nemzeti érzéseit a sportsikerek sokkal inkább képesek előhívni, mint a nemzeti múlt bármily nagyszerű tradíciói, szimbólumai. Az egészséges életmódra nevelésen túl ezért is van nagy jelentősége a sportra áldozott pénznek és energiának, mind az állam, mind a piaci szereplők részéről.

Kül- és nemzetpolitika

Az elmúlt 8 év egyik legsúlyosabb öröksége az ország rendkívüli hitelvesztése, tekintélyének jelentős csorbulása a külföld előtt. Ennek mielőbbi helyreállítása a magyar kül-

politika legfontosabb stratégiai feladata – természetesen ennek párosulnia kell általában is a jó és hatékony kormányzással, a stabil belpolitikával, a hiteles gazdaságpolitikával. Megfelelő garancia lehet erre a leendő külügyminiszter, Martonyi János személye. Ki-nevezése előtt adott interjúiban már világosan felvázolta a következő kormány külpolitikájának stratégiai alapvetéseit, legfontosabb irányait: a transzatlanti kapcsolatok további erősítése; a közép-európai együttműködés elmélyítése, külön is a Gyurcsány-korszak alatt megromlott magyar–lengyel viszony stratégiai partnerséggé fejlesztése; a Nyugat-Balkán stabilizálódásának és Európai Unióba integrálásának elősegítése; elsősorban külgazdasági okokból a kelet-ázsiai térségre történő fokozott odafigyelés; az egyre javuló magyar–szerb és magyar–román viszonyban rejlő lehetőségek maximális kiaknázása, felhasználva Orbán Viktor jó személyes viszonyát ezen országok elnökeivel; a szlovák–magyar viszony normalizálása, vagy ha ez nem lehetséges, akkor az ezért viselt szlovák felelősség Európa számára történő tudatosítása, és a szlovák politika elszigetelése a kisantant többi államától.

Külön örvendetes, hogy a Fidesz vezetői az elmúlt években tapasztaltakhoz képest az utóbbi időben jóval pragmatikusabb, felelősebb Oroszország-politikát folytatnak. Ehhez illeszkedik a gázforrások diverzifikációja kapcsán képviselt gyakorlatiasabb álláspontjuk is. Bármilyen szomorú, tudomásul kell venni, hogy egységes uniós energiapolitika csak szavakban létezik, egyébként a legtöbb ország külön utakon jár, és egyezik meg például Oroszországgal.

Ezen külpolitikai célok elérését segítheti, hogy Orbán Viktor az elmúlt évek során komoly tekintélyt vívott ki magának az Európai Néppártban, és ha a választásokat követően a nyugat-európai sajtóban jelentek is meg a Fidesszel szemben barátságtalan vagy a magyaránú győzelem veszélyeire figyelmeztető írások, az mindenképpen biztató, hogy a pénzügyi-befektetői körök pozitívan fogadták a választások eredményeit. Az ország külső tekintélye, az országimázs szempontjából is jelentős kockázati tényezőt jelent azonban a Jobbik várható politizálása, ez komoly kihívás elé állítja a kormányt.

A sikertelen népszavazást követően taktikai, szavazatmaximalizáló okokból a Fidesz sem tematizálta különösebben a magyarságpolitika, a határon túli magyarság ügyének kérdését. Ennek ellenére nincsenek kétségeim afelől, hogy a következő polgári kormány is identitása egyik fő alapjának tekinti ezt a kérdést. Ez is egyike azon területeknek, ahol szinte teljes újjáépítésre van szükség. A Gyurcsány-korszakban megszűnt az intézményesített magyar–magyar párbeszéd, a miniszterelnök és a kormánytagok a népszavazást követően gyakorlatilag beszüntették a határon túli magyarság körében tett látogatásaikat, nem álltak ki autonómiatörekvéseikért (sőt az SZDSZ az autonómia szükségességét is tagadta), évről évre csökkentették a számukra juttatott költségvetési támogatást, és a legtöbb határon túli magyar politikussal is megromlott a kormány viszonya.

Ami az egyes magyar közösségeket illeti, a jövőt illetően egészen biztató a helyzet Romániában és Szerbiában, az új ukrán vezetés első megnyilvánulásai és intézkedései is pozitívak. Nagyon nehéz lesz viszont eredményeket elérni a júniusi választásokon várhatóan győztes és újra kormányt alakító Robert Ficónál. A választásokat követően már

egy egypárti Smer-kormányzás is komoly előrelépés lenne, igazán kedvező fordulatot azonban az MKP kormányba való beemelése jelentene.

Szintén bizakodásra ad okot, hogy a legtöbb jelenlegi határon túli magyar vezetővel a Fidesz vezérkara jó személyes kapcsolatokat ápol. A zavaros múltú UMDSZ-vezér Gajdos Istvánon kívül ebből a szempontból Erdély számít némileg kivételnek. A múltban történtek ismeretében magam is kíváncsi vagyok, miként alakul a kormány kapcsolata a Markó-féle RMDSZ-es vezetéssel. Mindenesetre sokat segítené, ha az erdélyi polgári oldal találna végre egy minden szempontból alkalmas, hiteles vezetőt.

A kétharmad lehetősége

Azok közé tartozom, akik szerint a Fidesz Európában is párját ritkító kétharmados parlamenti többsége sokkal inkább lehetőségeket, semmint veszélyeket hordoz magában. Tegyük mindjárt hozzá, hogy a magyar jogrendszerben szereplő, jelentős számú kétharmados többséget igénylő törvény kuriózumnak számít Európában. A kontinens legtöbb országában az alkotmányozást leszámítva 1 fős többséggel is ugyanolyan kompetenciák járnak, mint kétharmaddal. (A helyzet abszurditására mutatott rá az első választási forduló szavazási botránya is: Magyarországon még azt is kétharmados törvény szabályozza, hogy egy szavazókörben hány jegyzőkönyvvezető lehet jelen.)

Több okból is az valószínűsíthető, hogy a Fidesz nem fog visszaélni a birtokában lévő kétharmaddal. Ezt egyrészt árgus szemekkel figyeli a külföld, másrészt hatalmas belpolitikai viharoknak tenné ki magát általa, ami nemcsak az országnak, de magának a pártnak is ártana. Harmadrészt pedig semmi jel nem utal erre, a Fidesz elnöke több alkalommal is azt nyilatkozta, hogy nem célja a fennálló közjogi struktúra jelentősebb átalakítása.

Néhány területen azonban nemcsak lehetséges, hanem nézetem szerint kifejezetten szükséges is élni a kétharmaddal. Ezek közé tartozik a pártfinanszírozás kérdésének már említett rendezésén túl az önkormányzati rendszer reformja és racionalizálása; a határon túli magyarok számára biztosított, áttelepülés nélkül megszerezhető magyar állampolgárság; a médiatörvény módosítása (mindenekelőtt a kereskedelmi médiumok szellemi környezetszennyező tevékenységének korlátok közé szorítása, és a közszolgálati fogalmának pontosabb meghatározása); az egyházalapítás szigorítása; a parlament karcúsítása, a parlamenti működés hatékonyabbá, szakszerűbbé tétele.

Ez utóbbihoz hozzáfűzném, hogy reményeim szerint a kisebb parlament nem jelent egyszersmind olcsóbb parlamentet is. Magam a klasszikus parlamentarizmus eszményének és intézményrendszerének híveként a parlament intézményének ma is meghatározó, érdemi szerepet szánok egy parlamentáris politikai rendszerben. Mégpedig nem csupán annak ellenőrző-kontrolláló, a politikai vita, az alternatívaállítás lehetőségét megteremtő, valamint szocializációs-rekrutációs funkcióját illetően, hanem a döntéshozatal, a jogalkotás területén is. Úgy vélem, egy demokratikusan legitimált (és ebből a szempontból a választójogi rendszer jellege indifferens), megfelelő szakértői appará-

tussal ellátott, hatékonyan működő parlament a legmegfelelőbb fórum a nemzet sorsát meghatározó legfontosabb döntések meghozatalára.

Ez az álláspont egyszerre jelenti a parlamenti szuverenitás megerősítését (de legalább megőrzését) a közvetlen demokrácia intézményeivel, valamint az egyéb közhatalmi aktorokkal (kormány, Alkotmánybíróság, ombudsmanok, Költségvetési Tanács stb.) szemben. Ez természetesen nem zárja ki fontos kérdésekben a frakciófegyelem szigorú és következetes érvényesítését. Tény, hogy a jelenlegi trendek nem ebbe az irányba mutatnak. Ehhez kapcsolódóan örömmel venném, ha Orbán Viktor szakítana az elmúlt években folytatott gyakorlatával, és fontos beszédeinek nagy részét ismét a parlamentben mondaná el. Fontos lenne továbbá a heti plenáris üléselés és az évenkénti költségvetési vita fenntartása, valamint a szakbizottságok összetételénél az ellenzék irányában tanúsított nagyvonalúság (akár minden bizottságban garantálni lehetne számukra a módosító indítványokról történő szavazáshoz szükséges egyharmadot).

Végezetül, hasznosnak tartanám a polgármesteri és a képviselői tisztség összeférhetlenségének kimondását, valamint az országgyűlés által választott tisztségviselők újraválasztásának megtiltását (természetesen a miniszterelnök és a köztársasági elnök kivételével). Úgy látom azonban, ezekre a javaslatokra nincs túl nagy fogadókészség a Fideszben (sem).

Hidegkonyha